

Til: KHMs styre

Sakstype: S Bb Orienteringssak
Møtedato: 10.06.2022
Notatdato: 30.05.2022
Saksbehandler: SENKU Bjørn V. Johansen / Olav Hamran

FORMIDLING PÅ BLINDERN OG I OBSERVATORIET

- Konsept for ny permanent utstillingsflate på Blindern
- Samarbeid om formidling i Observatoriet

Museet, gjennom Avdeling for universitets- og vitenskapshistorie (MUV), arbeider i 2022 med å planlegge videre utstillingsarbeid og annen formidling på Blindern-området. Museet arbeider også med utvikling og formidling av og i Observatoriet ved Solli plass.

Formidlingsaktiviteter i regi av Avdeling for universitets- og vitenskapshistorie (MUV)

Avdelingen arbeider i dag med formidling på flere utstillingflater ved UiO.

Det er utstillinger i vestibyle og vindusflater i Kristian Ottosens hus med nærliggende uteområder. I 2022 vil det settes opp to nye temporære utstillinger her.

Avdelingen samarbeider om utstillinger med andre UiO-enheter. Disse prosjektene er ofte knyttet opp mot pågående samlings- eller forskningsprosjekter.

På Blindern er det etablert en permanent utstilling om fysikkhistorie i Fysikkbygningen. Den vil i 2022 suppleres med et åpent studiemagasin, et prosjekt som vil ta i bruk det opprinnelige arkitekttegnede gjenstandsmagasinet i Fysikkbygningen.

Avdelingens nettsider inneholder Norges største digitale fagressurs for universitets- og vitenskapshistorie, [Forside - Museum for universitets- og vitenskapshistorie \(uio.no\)](https://www.uio.no/museum). Her finnes det søkbare foto- og gjenstandsbaser og kobling mot Instagram. Disse nettressursene vil i 2022 bli knyttet tettere opp mot KHMs øvrige digitale formidling. Avdelingen har også samarbeid med Universitetsbiblioteket om felles digitale formidlingstiltak og med MN-fakultetet om en blogg knyttet opp mot realfaglig forskningsformidling.

Undervisnings- og foredragsvirksomhet er også sentrale deler av avdelingens virksomhetsområde. En bred publikumsformidling skjer gjennom omvisninger over hele UiO, knyttet opp mot bygningsarv, byutvikling og vitenskapshistorie. Omvisninger for offisielle gjester ved universitetet, inkludert i Aulaen, er en fast oppgave. Det legges opp til økt formidlingssamarbeid med UiOs

kunstsamling og Eiendomsavdelingens nye driftsorganisasjon for kulturaktiviteter i Aulaen og sentrumsbygningene.

Videre arbeid med utstillinger og annen formidling på Blindern

Avdelingen arbeider i 2022 spesielt med å styrke og øke synligheten av universitets- og vitenskapshistorie ved UiO. Større synlighet på Blindernområdet er et sentralt virkemiddel. En permanent utstillingsflate for formidling av Universitetets historie mer generelt, og Universitetets betydning innenfor en bredere samfunnskontekst (inkl. Norge som vitenskapsnasjon), har lenge vært et ønske. Studentene er tenkt som hovedmålgruppe. På en slik utstillingsflate kan det blant annet fokuseres på historiens relevans for samtid og fremtid. Universitetshistoriske gjenstander og samlinger kan løftes fram.

Våren 2022 kartlegges ulike muligheter og steder/arenaer på Blindern-området. Det utarbeides en rapport over ulike egnede lokasjoner, også utendørs. Rapporten vil foreligge innen utgangen av juni og vil inkludere en nærmere vurdering av mulige konsepter og formidlingsformer. Rapporten vil danne grunnlag for det videre formidlingsarbeid, og for innspill til de videre utviklingsplanene for Blindern campus.

Fremtidig bruk av store deler av campus blir nå diskutert, i sammenheng med Livsvitenskapsbygget, og et større utviklingsprosjekt, Frederikke-prosjektet, som innebærer om- og videreutvikling av bygningene rundt Frederikkeplassen til studentformål:

- 1. etasje i Kristian Ottosens hus har vært tenkt som en permanent utstillingsflate, dels i MUVs nåværende lokaler i bygningen, dels i vestibylen. Lokalenes videre bruksformål inngår nå i Frederikke-prosjektet og er ikke avklart.
- Frederikke-prosjektet foreslår en utstillingsflate i en ombygd og utvidet Frederikkebygning, hvor Blinderns hovedkantine også ligger. Forslaget er ennå på skissenivå og en avklaring ventes ikke før tidligst i 2023.

Det foreligger et initiativ fra UiOs ledelse om at Avdelingen skal flytte sine kontorplasser etc. til sentrumsbygningene. Det ønskes flere formidlingsaktiviteter og en revitalisering av denne delen av universitetet. Dette kan kreve en ny vurdering av hvor det vil være mulig og hensiktsmessig å drive formidling gjennom utstillinger, hvilke målgrupper som velges og hvilke sammenhenger man ser med en fremtidig utvikling av Blindernområdet.

I øyeblikket er altså flere muligheter / arenaer for utstillingsformidling på Blindern-området under vurdering. På litt lengre sikt vil avklaringer knyttet til Nedre Blindern og Frederikke-prosjektet mv være avgjørende for hva som vil være mulig / mest hensiktsmessig.

Samarbeid om formidling i Observatoriet

Observatoriet fra 1833, ved Solli plass, er en viktig bygning innenfor norsk vitenskapshistorie. Siden 2004 har Avdeling for universitets- og vitenskapshistorie (MUV) vært helt sentral i utviklingen av Observatoriet. Det gjelder bl.a. bygningsrestaurering, innredning, samlingsforvaltning og formidling. I Observatoriet er alle faste og skiftende utstillinger utviklet i regi av avdelingen. Bygningens historie er også utgangspunktet for undervisning, omvisninger og nettbasert formidling. I 2010 bestemte UiOs ledelse at bygningens daglige bruksformål skulle være undervisning av klasser i Osloskolen. MN-fakultetet opprettet et eget skoleprosjekt som hele tiden hadde et nært samarbeid med MUV. Skoleprosjektet ble nedlagt i 2020.

MN-fakultetet ga samme år Naturfagsenteret ved fakultetet i oppdrag å etablere ny bruk av Observatoriet. Det har vært løpende kommunikasjon med KHM for å sikre og videreutvikle samarbeidet. Undervisning av elever i Osloskolen vil være en hovedoppgave også for Naturfagsenteret. Andre aktuelle oppgaver er etterutdanning av lærere og museumspedagoger, tiltak rettet mot spesifikke elevgrupper og forskning på pedagogikk og formidling knyttet til naturfagene.

Naturfagsenteret og KHM ønsker å fortsette det nære samarbeidet i skjæringspunktet mellom realfagsformidling og museale oppgaver. Undervisningstilbudet skal ha økt fokus på vitenskapshistorie. Tverrfaglig formidling skal videreutvikles. Aktivitetene vil ta utgangspunkt i noen hovedpunkter:

- Astronomisamlingen og arkivet som MUV forvalter skal inngå som en bærende kunnskapsressurs.
- Observatoriets arkitektur skal trekkes fram som kilde til forståelse av historie og kontekst.
- MUV har ansvar for alle utstillinger og antikvariske rom. Ev. endringer skjer i samarbeid.
- Det legges opp til samarbeid om omvisninger og ulike publikumsarrangementer.
- Antall ukedager som i sin helhet kan disponeres til museumsaktiviteter økes fra én til to.

I perioden 2022-2024 er det definert tre felles satsningsområder på formidlingsfeltet:

- Flere omvisninger og faglige arrangementer som gjenspeiler tverrfagligheten og konteksten som Observatoriet representerer.
- Økt digital formidling: Fagartikler, dokumentarfilm og intervjuer, samlingsdokumentasjon og sosiale media - konsentrert rundt de to enhetenes eksisterende digitale plattformer.
- Ny fastutstilling med arbeidstittel «Dialog». Utstillingen vil ta utgangspunkt i ulike gjenstander, replika og arkivalia for samtaler og diskusjon. Begreper som standardisering, sortering og innsamling vil problematiseres på tvers av faggrensene for å bedre forstå både 1800-tallets vitenskapelige og kulturelle kontekst og vår egen tids utfordringer. Det tenkes flere utviklingstrinn. Naturfagsenteret har søkt Sparebankstiftelsen om finansiering med avklaring i høstsemesteret 2022.